

DZIWNE REALIZMY

Zwrot spekulatywny w naukach posthumanistycznych stał się faktem, a swoją popularność zawdzięcza między innymi Grahamowi Harmanowi, twórcy ontologii zwróconej ku przedmiotom. Filozof nazywa ją teorią wszystkiego, gdyż dzięki niej rezygnuje z hegemonicznej kategorii podmiotu, oddając tym samym głos niezliczonej rzeszy przedmiotów, uwolnionej już spod antropocentrycznej władzy sądzenia. Spekulatywna filozofia zaprasza nas nie tylko do kontestacji zastanych norm i reguł myślenia, lecz przede wszystkim zachęca do snucia nowych opowieści posługujących się spekulacją i wyrastających z nieodpartego przekonania, że realistyczne myślenie musi być dziwne. Targana niepokojami klimatycznymi współczesność wymaga od nas odwagi eksperymentu oraz nieprzeciętnej wyobraźni.

Pomysły na prezentowane w numerze artykuły rozdziły się podczas warsztatów spekulatywnych w poznańskim Pawilonie, prowadzonych przez Andrzeja Marca. Ich założeniem było powiązanie ze sobą osób z pola nauki i sztuki, aby w duetach pracowały nad teoretyczno-artystycznymi tekstami. Zbyt często teoria traktowała sztukę instrumentalnie, jako ilustrację własnych przekonań, a sztuka nierzadko do tej pory wykorzystywała rozważania teoretyczne, poszukując w nich jedynie usprawiedliwienia dla swoich działań. Celem warsztatów było stworzenie przestrzeni, w której eksperymentalne poszukiwania artystyczne i radykalne manifesty estetyczne mogły poniekąd organicznie spleść się z badaniami naukowymi i teoretycznymi dyskusjami. Umożliwia to właśnie zwrot spekulatywny, który postrzega estetykę jako dominujący sposób

myślenia, co więcej, pozwala nam pomyśleć relację między sztuką a teorią jako dynamiczny, skomplikowany i owocny proces wiedzytwórczy.

Andrzej Marzec, Krzysztof Hoffmann

– redaktorzy prowadzący

